

Bulletin advokacie

Bulletin advokacie je stavovský odborný časopis, vydávaný Českou advokátní komorou, zapsaný do Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik ČR, a je držitelem prestižního ocenění Právnícký časopis ČR pro rok 2014, 2015 a 2016.

Z posledního čísla bulletinu advokacie exkluzivně přinášíme: Škoda způsobená informací nebo radou

Autor: **doc. JUDr. FILIP MELZER, Ph.D., LL.M.**

Podle § 2950 o. z. platí, že kdo se hlásí jako příslušník určitého stavu nebo povolání k odbornému výkonu nebo jinak vystupuje jako odborník, nahradí škodu, způsobí-li ji neúplnou nebo nesprávnou informací nebo škodlivou radou danou za odměnu v záležitosti svého vědění nebo dovednosti. Jinak se hradí jen škoda, kterou někdo informací nebo radou způsobil vědomě.

I. Geneze ustanovení

Ust. § 2950 o. z. obsahuje zvláštní úpravu za škodu způsobenou poskytnutím nesprávné informace nebo rady. Jde o úpravu, která zjevně navazuje na § 1300 obecného zákoníku občanského (dále „OZO“): *„Znalec je odpovědný tehdy, dá-li nedopatřením za odměnu škodlivou radu ve věcech svého umění nebo vědy. Jinak odpovídá rádce za škodu, kterou udělením rady jinému způsobil vědomě.“* Již předchozí úprava Koldínových Práv městských však obsahovala obsahově totožnou úpravu jako věta druhá.[1] OZO konstruoval odpovědnost za radu jako odpovědnost subjektivní, podle první věty postačovala nedbalost (nedopatření),[2] podle druhé byl nutný úmysl[3] (vědomost). První věta citovaného ustanovení navazovala na § 1299 OZO, který stanovil kritérium pro stanovení zavinění odborníka (znalce). Jeho zavinění nemělo být posuzováno subjektivně, nýbrž objektivně. I toto ustanovení má svou obdobu v o. z., a to v § 5 odst. 1 ve spojení s 2912 odst. 2 o. z.

Ust. § 2950 o. z. však nepřebírá dikci § 1300 OZO, ani znění odpovídajícího § 1127 OZ 1937, nýbrž jeho formulace zjevně vychází z **§ 1116 návrhu superrevizní komise z r. 1931**: *„Odborníci jsou odpovědní, když dají někomu z nedbalosti za odměnu nesprávnou informaci nebo škodlivou radu ve věcech svého vědění nebo dovednosti. Jinak odpovídá se jen za škodu, kterou někdo jinému informací nebo radou způsobil vědomě.“*

Následující kodexy již zvláštní úpravu odpovědnosti[4] za škodu způsobenou informací nebo radou neobsahovaly. Škoda způsobená poskytnutím rady nebo informace se proto řídila obecnou úpravou.

II. Základní konstrukce § 2950 o. z.

Odpovědnost za škodu způsobenou informací nebo radou je zásadně odlišně upravena v první a druhé větě § 2950 o. z. **Zatímco první věta neobsahuje žádný výslovný poukaz na možnost exkulpace, případně jiného zproštění odpovědnosti, váže druhá věta odpovědnost za prokázání kvalifikovaného úmyslu, a to úmyslu (vědomost).** Druhá věta je přitom formulována jako tzv. zbytková klauzule, tj. aplikuje se tehdy, pokud nejsou naplněny předpoklady podle věty první.

Klíčové je tedy vymezení předpokladů podle § 2950 věty první. Kromě společných předpokladů, jako je sdělení nesprávné informace nebo udělení škodlivé rady, způsobení škody, kauzality atd., vyžaduje první věta, aby ten, kdo radu udělil, vystupoval jako odborník v záležitosti svého vědění nebo dovednosti a aby jednal „za odměnu“.

Zejména s ohledem na možné zproštění se odpovědnosti je významné vysvětlení vztahu § 2950 k obecným skutkovým podstatám, zejména § 2909, 2910 a 2913. To platí zejména ohledně první věty, neboť z druhé věty zcela jasně plyne, že jde o subjektivní odpovědnost za kvalifikované zavinění. K tomu viz níže sub VI.

III. Rada a informace

Občanský zákoník rozlišuje po vzoru návrhu superrevizní komise z r. 1931 i OZ 1937 informaci a radu. Byť tak OZO nečinil výslovně, dogmatika k němu také obě kategorie rozlišuje a přinejmenším podle první věty § 1300 OZO má být dání rady postaveno na roveň i poskytnutí informace.[5]

Dání rady představuje určité doporučení,[6] jak jednat. Koziol uvádí, že pokud někdo udělí radu, pak sděluje, jak by se sám zachoval, dává tím najevo své posouzení, hodnocení.[7] Je zde přítomen určitý subjektivní prvek.[8] Sedláček radu definuje jako směrnici pro jednání druhého, jakých prostředků má užít, aby došel žádaného cíle.

Naproti tomu v případě **poskytnutí informace, jde o sdělení skutečnosti, kterou tázající se sám nezná.[9] Informací však není pouhá domněnka.[10]**

Podle Koziola je poskytnutí informace typicky nebezpečnější. Odůvodňuje to tím, že ten, komu je rada udělena, se musí nakonec sám rozhodnout, jak bude jednat. Pokud se na radu spolehne, jedná zásadně na vlastní nebezpečí.[11] V zásadě tak konstatuje to, co již před čtyřmi sty lety formuloval Koldín, když zdůvodňoval omezenou odpovědnost za radu jen na případ úmyslně nesprávné rady (*rada lstná a podvodná aneb zoumyslný a škodný na nětco návod*): „Neb jeden každý, maje sobě danou od přítele radu jako cestu ukázanou, může sám u sebe toho prvé zdrávě povážiti, chtěl-li by aneb nechtěl radu jeho přijíti čili zdání a vůle své v tom požívati.“[12] Podobně Sedláček, když zdůrazňuje, že nikdy nikdo nemůže s úplnou bezpečností říci, že určitými prostředky dojde k určitému cíli, poněvadž je vždy možné, že nějaké nepředvídatelné okolnosti žádoucím účinku zabrání.[13] Z toho Koziol pro účely rakouského práva dovozuje přísnější odpovědnost za poskytnutí informace; druhá věta § 1300 podle něj dopadá jen na udělení rady, zatímco za poskytnutí nesprávné informace se odpovídá podle obecných pravidel, tj. za každé zavinění.[14]

Komentované ustanovení však obě tyto kategorie, které jsou zpravidla vzájemně provázány,[15] posuzuje **stejně**. Přesto **nelze tvrdit, že se za poskytnutí rady i informace odpovídá podle totožných pravidel**. Při poskytnutí rady je třeba rozlišovat nesprávnost sdělení informace a nesprávnost hodnocení; u posléze uvedeného jsou z důvodu přítomnosti určitého subjektivního prvku dány podstatně širší meze hodnocení a posuzování správnosti.[16]

IV. „Za odměnu“

Jeden ze základních problémů týkající se aplikace § 2950 spočívá ve výkladu pojmu „**za odměnu**“. Jak bylo uvedeno, je inspiračním zdrojem komentovaného ust. § 1116 návrhu superrevizní komise z r. 1931. Z důvodové zprávy k tomuto návrhu se jednoznačně podává, že význam tohoto ustanovení má odpovídat § 1300 OZO.[17] Ačkoli by se na první pohled mohlo zdát, že pojem „za odměnu“ odpovídá významu „za úplatu“, panující mínění bylo dříve a stále je v Rakousku odlišné.

Podle dříve panujícího mínění se tímto výrazem mělo odlišit poskytnutí rady nebo informace **v rámci obligačního vztahu** na straně jedné a **v rámci společenské služby** na straně druhé. Tak k této otázce přistupovala zcela většinově[18] nauka[19] i judikatura.[20] Tento názor byl odůvodňován i tím, že důvod odpovědnosti zde leží v obligačním poměru, který existuje mezi znalcem a příjemcem rady a který prvního zavazuje ke zvláštní péči. Proto má stejná odpovědnost za nedbalost při udělení rady místo všude tam, kde vůbec existuje obligační poměr mezi rádcem a příjemcem rady, který onoho zavazuje ke zvláštní péči při udělení rady.[21] Podobně uvádí Ehrenzweig: „*Jinak je odměna jen do té míry významná, že umožňuje rozpoznat, že byla uzavřena smlouva o poskytnutí rady nebo informace. Není však v žádném případě podstatná. I bezúplatná smlouva může zavazovat k pečlivému poskytnutí rady. Jen nelze mít v pochybnostech za to, že kdo je z ochoty připraven poskytnout radu nebo informaci, jen tím chce převzít i povinnost, tj. uzavřít smlouvu.*“[22]

Ostatně již Zeiller uváděl, že bezúplatnost poskytnutí rady ze strany odborníka nevylučuje jeho odpovědnost, nýbrž ten bude odpovídat podle obecných pravidel,[23] tj. porušení smlouvy ve spojení s požadavkem § 1299 OZO, který nyní odpovídá § 5 odst. 1 a § 2912 odst. 2. Výslovně uváděl, že dovětek „za odměnu“ směřuje k tomu, že rada je udělena na předchozí výzvu ve zvláštním případě a po předložení bližších okolností, nikoli však obecně, jen při vyprávění, při přátelském rozhovoru atd.[24] I tyto příklady skutečně naznačují tomu, že by z působnosti první věty § 1300 OZO mělo být vyloučeno poskytnutí rady v rámci společenské služby.

Na uvedený názorový proud navázal i prvorepublikový NS,[25] když judikoval, že „[n]árok na odškodnění podle první věty § 1300 obč. zák. předpokládá, že rada byla udělena na základě smlouvy.“ Tento závěr NS odůvodňuje takto: „*Mínění stran, že právo žádati náhradu škody podle § 1300 obč. zák. zásadně nevyžaduje smluvní poměr mezi škůdcem a poškozeným, nelze schváliti v tomto rozsahu. Špatná rada zavazuje rádce k náhradě škody, kterou způsobil úmyslně tomu, komu poradil. Jinak podle § 1300 první věty obč. zák. ručí za nedopatření pouze znalec, který jest k udělení rady zavázán smluvně, a sluší slovům „za odměnu“ rozuměti v ten způsob, že rada byla udělena na základě smlouvy, při čemž je nerozhodno, zda špatná rada dána byla po uzavření smlouvy, či před jejím uzavřením, ale vztahovala se na smlouvu, která potom o ní byla uzavřena.*“

Stejně k této otázce přistupovala i část tehdejší československé doktríny.[26] Naproti tomu Sedláček bez jakékoli argumentace jen konstatuje, že se vyžaduje smlouva úplatná.[27]

Toto pojetí je v rakouském právu přinejmenším u části literatury stále přítomné.[28] Koziol je ospravedlňuje i tím, že není zjevný žádný důvod vyjmout z činností znalce právě poskytnutí rady, a posuzovat je odlišně oproti jiným případům, které se podřazují pod § 1299 OZO.[29]

Novější judikatura však již nevychází z existence obligačního poměru, nýbrž rozhodující je, zda je rada poskytnuta **nezištně**. [30] Toto kritérium nalézá odezvu i v literatuře. Např. Reischauer kritizuje předchozí dogmatiku, neboť se podle něho jedná o „znásilnění dikce zákona“. Nezištnost pak v souladu s novější judikaturou chápe tak, že podle § 1300 věty první má odpovídat jen ten, kdo při poskytnutí rady nebo informace **sleduje své zájmy vůči poškozenému**. [31] Je zřejmé, že se toto kritérium přinejmenším velmi blíží kritériím pro odlišení společenské služby. Přesto zde lze nalézt rozdíl např. v tom, že některé plnění je poskytnuto z ochoty, přestože tím poskytovatel sleduje své vlastní zájmy (např. poskytováním informací v rámci marketingové akce sleduje získání dalších zákazníků).

Závěr, podle kterého nelze pojem „za odměnu“ ztotožňovat s úplatností, je přesvědčivý i pro výklad § 2950. V jeho prospěch hovoří jednak **historický argument**. Zákonodárce převzal znění návrhu OZO, resp. návrhu superrevizní komise, lze mít tedy spíše za to, že současně vycházel i z tehdy panujícího pojetí. To je utvrzeno i tím, že nepřevzal pozdější dikci OZ 1937, který již používal

terminologii „bezplatně“, resp. „za plat“; za poznámku však stojí, že také podle OZ 1937 odpovídali odborníci (znalci) i za bezplatně udělenou radu nebo informaci.[32]

Dále čtěte [ZDE](#).

[1] Čl. J. LI. II. Městských práv Království českého a Markrabství moravského; nemo enim ex consilio ogligatur, nisi fraudulentus.

[2] K vymezení nedopatření viz § 1294 OZO věta třetí: „(...) dílem v nedopatření, byla-li [škoda, pozn. aut.] způsobena zaviněnou nevědomostí nebo že nebylo náležité pozornosti nebo náležité píle.“ Srov. např. rozhodnutí NS ze dne 12. 1. 1926, Rv I 1413/25, Vážný č. 5638.

[3] Srov. rozhodnutí NS ze dne 9. 8. 1927, R I 670/27, Vážný č. 7231: zlý úmysl.

[4] O. z. užívá zásadně pojem odpovědnost ve smyslu perspektivním. V tomto článku se však odpovědností míní skutečnost, že se lze exekučně uspokojit z majetku určité osoby (odpovědného subjektu); za škodu tedy odpovídá ten, z jehož majetku se poškozený může uspokojit za účelem náhrady škody. Pojem odpovědnost zde koresponduje s německým termínem Haftung. Dřívější právnická čeština užívala pro tento případ pojem „ručení“; ten je však bohužel od r. 1964 vyhrazen pro označení zajišťovacího institutu rukojemství (Bürgschaft). Pro podrobnosti viz F. Melzer in F. Melzer, P. Tégl: Občanský zákoník, Velký komentář, Svazek I., 1. vydání, Leges, Praha 2013, komentář k § 24, m. č. 10 a násl.

[5] Rozhodnutí NS ze dne 11. 5. 1928, Rv I 1177/27, Vážný č. 8042: „Mylná zpráva rovná se špatné radě ve smyslu § 1300 obč. zák.“ J. Krčmář: Právo občanské III., Právo obligací, 4. vydání, Věhrd, Praha 1947, str. 264. Tak i současná rakouská literatura; srov. např. H. Koziol: Österreichisches Haftpflichtrecht, svazek 2., Besonderer Teil, 2. vydání, Manz, Wien 1984, str. 185 s dalšími odkazy. Avšak např. v rozhodnutí NS ze dne 7. 9. 1949, Rv I 788/48, R 210/1950, NS konstatoval, že § 1300 OZO nelze aplikovat na poskytnutí nesprávného posudku o pravosti obrazu, neboť jde o jiný znalecký úkon než poskytnutí rady.

[6] Např. § 675 odst. 2 BGB hovoří o udělení rady nebo doporučení. Podobně již dříve pruský ALR I, 13, § 217 a násl.

[7] H. Koziol, op. cit. sub 5, str. 186.

[8] Srov. rozhodnutí NS ze dne 16. 3. 1933, Rv II 876/31, Vážný č. 12451, kde NS vyjadřuje souhlas s rozhodnutími nižších soudů, ve kterých se výslovně zdůrazňuje přítomnost subjektivního úsudku.

[9] H. Koziol, op. cit. sub 5, str. 186.

[10] Srov. Ch. Bar, E. Clive (eds.): Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law, DCFR, Svazek 4., Full Edition, 1. vydání, Sellier, Munich 2009, komentář k čl. VI.-2:207, sub D.

[11] H. Koziol, op. cit. sub 5, str. 186.

[12] Čl. J. LI. II. Městských práv Království českého a Markrabství moravského.

[13] J. Sedláček in F. Rouček, J. Sedláček: Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému, díl 5., 1. vydání, V. Linhart, Praha 1937, komentář k § 1300, str. 782, m. č. 1.

[14] H. Koziol, op. cit. sub 5, str. 186, 189. Tak též bez bližšího odůvodnění J. Sedláček in F. Rouček J. Sedláček, op. cit. sub 13, str. 783, m. č. 2.

[15] Srov. H.-J. Musielak: Haftung für Rat, Auskunft und Gutachten, 1. vydání, Walter de Gruyter, Berlin - New York 1974, str. 6. H. Koziol, op. cit. sub 5, str. 186.

[16] Srov. M. Schwimann (ed.): ABGB, Taschenkommentar, 2. vydání, LexisNexis, Wien 2013, komentář k § 1300, m. č. 1. Srov. též H. J. Musielak, op. cit. sub 15, str. 11 a násl.

[17] Z DZ k § 116 návrhu superrevizní komise: „§ 1116 odpovídá § 1300 obč. zák.“ Navazující poznámky se týkají odlišných otázek.

[18] Opačně, avšak bez bližší argumentace, např. J. Schey: Die Obligationsverhältnisse des österreichischen allgemeinen Privatrechts, I. svazek, 3. sešit, 1. vydání, Manz, Wien 1907, str. 475.

[19] Např. H. Krasnopolski, B. Kafka: Österreichisches Obligationenrecht, 1. vydání, Duncker &

Humblot, Manz, Leipzig – Wien 1910, str. 164.

[20] Srov. např. rozhodnutí NSD ze dne 28. 9. 1905, č. 12.819, Gl. U. n. ř. 3169.

[21] H. Krasnopolski, B. Kafka, op. cit. sub 19, str. 164.

[22] A. Ehrenzweig: System des österreichischen allgemeinen Privatrechts, Díl 2/1, Das Recht des Schuldverhältnisse, Manz, Wien 1928, str. 666.

[23] F. Zeiller: Commentar über das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch, 3. sv., 2. oddíl, 1. vydání, Geistingers Verlagshandlung, Wien a Terst 1813, komentář k § 1297, str. 720, 721.

[24] Tamtéž, str. 720.

[25] Rozhodnutí NS ze dne 4. 11. 1927, Rv I 1145/27, Vážný č. 7474; tučně zvýrazněno aut.

[26] Srov. např. R. Mayr: Soustava občanského práva, Kniha první, Nauky obecné, 1. vydání, Barvič & Novotný, Brno 1922, str. 200.

[27] J. Sedláček in F. Rouček J. Sedláček, op. cit. sub 13, str. 782, m. č. 1.

[28] Srov. H. Koziol, op. cit. sub 5, str. 184, včetně dalších odkazů. Z novější literatury srov. např. M. Schwimann, op. cit. sub 16, komentář k § 1300, m. č. 2.

[29] H. Koziol, op. cit. sub 5, str. 184.

[30] Srov. např. rozhodnutí OGH ze dne 27. 3. 1995, sp. zn. 1 Ob 44/94.

[31] Reischauer in P. Rummel (ed.): Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch, svazek 1., 3. vydání, Manz, Wien 2000, komentář k § 1300, m. č. 7.

[32] § 1127 OZ 1937: „Za škodu způsobenou nesprávnou informací nebo radou, které byly uděleny bezplatně, odpovídá se jen tehdy, když škoda byla způsobena vědomě. Byla-li nesprávná informace nebo rada udělena bezplatně nebo udělila-li je osoba jmenovaná v § 1122, věť 2 [odpovídá § 1299 OZO], odpovídá se také za nedbalost.“ Tučně zvýrazněno aut.

Bulletin advokacie, Bulletin advokacie online

Česká advokátní komora

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Recenze publikace: Chalupa, R. Zákon směnečný a šekový – komentář směnečné části. Zákon o mezinárodním právu soukromém – komentář směnečné části. Praha: Leges, 2021, 646 s.](#)
- [Recenzia](#)
- [Budoucnost je v technologiích i udržitelnosti](#)
- [Anotční recenze: Vyvlastnění a vyvlastňovací řízení](#)
- [Věznice jsou přeplněné a věznění příliš drahé. Knihou Tresty budoucnosti chce INFO.CZ otevřít diskuzi o změnách](#)
- [Recenze na knihu: Zdeňková, V., Seidlová, M., Čornejová, H., Peterová H.: Jak správně vytvářet a využívat FKSP: Jak postupovat při poskytování příspěvku na stravování.](#)
- [Recenze na knihu: Zuzana Strnadová: Co by měl vědět příjemce dotace. 1.vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2019, ISBN: 978-80-247-3076-9](#)
- [Ondřej Chmela: Zrušení poplatku za podnět k ÚOHS lze považovat za správné](#)
- [Anotční recenze: Koudelka, Z., Průcha, P., Zwyrttek Hamplová, J.: Zákon o obcích \(obecní zřízení\) – Komentář. Praha: Leges, 2019, 480s](#)
- [Pražské finále osmého ročníku konferencí Soukromé právo](#)
- [Recenze: Jakub Tomšej a kolektiv – Zaměstnávání cizinců v České republice](#)